

Intersukupuolisten lasten itsemääräämisoikeus ja
kehollinen koskemattomuus on turvattava lailla

ISIO, muiden ihmisoikeustoimijoiden tavoin katsoo, että sukupuolen vahvistamisen käytäntöjen tulee perustua itsemääräämisoikeuteen. Jatkovalmistelussa tulee laatia ihmisoikeuksia kunnioittava menettelytapa myös alle 18-vuotiaiden sukupuolen juridiseksi vahvistamiseksi.

Lain perusteluissa on pari kohtaa, joissa intersukupuolisuus mainitaan. ISIO toivoo nämä perustelut poistettaviksi, koska perustelu luo virheellisen mielikuvan siitä, että lakiuudistus edistäisi erityisesti intersukupuolisten ihmisten oikeuksia. Tämä on kestämatöntä tilanteessa, jossa intersukupuolisten lasten kehollisen koskemattomuuden loukkausten annetaan jatkua.

- Intersukupuolisten lasten itsemääräämisoikeuden vahvistamiseen on sitouduttu hallitusohjelmassa.
- Translakia valmistelleen virkamiestyöryhmän asialistalla oli intersukupuolisten lasten itsemääräämisoikeuden vahvistaminen. Työ kutistui neljäksi suositukseksi ja käsiteltiin vasta lakiluonnoksen valmistuttua.
- On ilmiselvää, ettei nykylainsäädäntö pysty turvaamaan intersukupuolisten lasten kehollista koskemattomuutta.

Useat ihmisoikeustoimijat ovat osoittaneet huolensa intersukupuolisten lasten kohtelusta Suomessa. Esimerkiksi:

- **YK:n ihmisoikeuskomitea** antoi Suomelle kesäkuussa 2021 suosituksen, jonka mukaan Suomen tulee ehkäistä peruuttamattomien lääketieteellisten toimenpiteiden, erityisesti kirurgisten toimenpiteiden, tekeminen sellaisille intersukupuolisille lapsille, jotka eivät vielä pysty antamaan toimenpiteille täyttä ja vapaata tietoista suostumusta. Komitean mukaan tällaisia toimenpiteitä tulee tehdä vain, kun ne ovat välttämättömiä lapsen terveyden kannalta.
- **CEDAW-komitealta** Suomi on saanut lokakuussa 2022 suosituksen kriminalisoida ei-välttämättömät lääketieteelliset toimenpiteet.
- **YK:n lapsenoikeuksien komitean** julkaiseman List of issues in relation to the combined fifth and sixth periodic reports of Finland, Suomea pyydetään vastaamaan helmikuussa 2023, miten nimenomaan lainsäädännöllä on varmistettu intersukupuolisten lasten itsemääräämisoikeus.
- **EU:n lapsen oikeuksia koskevassa strategiassa** sitoudutaan siihen, että intersukupuolisille lapsille tehtävät leikkaukset ja muut lääketieteelliset toimenpiteet, jotka muokkaavat lapsen sukupuolipiirteitä, eivät ole elintärkeitä ja jotka tehdään ilman lapsen tai vanhempien tietoon perustuvaa suostumusta saadaan EU-maissa loppumaan.

Intersukupuolisten lasten itsemääräämisoikeuden ja kehollisen koskemattomuuden toteutuminen edellyttää, että

1. Käynnistetään kiireellisesti intersukupuolisten lasten kehollisen koskemattomuuden turvaavan lain valmistelu
2. Osoitetaan translakia valmistelleen virkamiestyöryhmän intersukupuolisten lasten itsemääräämisoikeuden turvaamiseksi esittämien suositusten toteuttamiseen riittävät resurssit ja aloitetaan toimenpiteet välittömästi.